

ISSN 2310-371X

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ М. П. ДРАГОМАНОВА

УДК 37+93/94(066)
Н 34

ФАХОВЕ ВИДАННЯ
затверджено наказом Міністерства освіти і науки України (додаток 7)
від 21.12.2015 р. № 1328 (педагогічні науки)

Свідчення про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації
Серія КЗ № 23838-13678Р від 01.03.2019 р.

"НАУКОВІ ЗАПИСКИ" започатковано у 1939 році в КПН імені О. М. Горького
(нині НПУ імені М. П. Драгоманова)

Наукові записки

Серія педагогічні науки

Випуск СХХХХІІ

(142)

Київ
Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова
2019

Статтю подано до друку 10.02.19
Начальник РВ
Л.Л. Макаренко

Редакційна колегія:

В. П. Андрущенко	— член-кореспондент НАН України, академік НАПН України, доктор філософських наук, професор (шриф-редактор);
В. І. Бондар	— академік НАПН України, доктор педагогічних наук, професор;
В. М. Височенко	— доктор філософських наук, професор;
Л. П. Вовк	— доктор педагогічних наук, професор;
Н. М. Дем'янчук	— доктор педагогічних наук, професор;
М. І. Жалдак	— академік НАПН України, доктор педагогічних наук, професор;
М. С. Каріць	— доктор педагогічних наук, професор;
Л. А. Кушнір	— кандидат педагогічних наук, доцент (відповідальний секретар);
Л. Л. Макаренко	— доктор педагогічних наук, професор (головний редактор);
О. С. Падяка	— член-кореспондент НАПН України, доктор педагогічних наук, професор;
В. П. Сердюк	— доктор педагогічних наук, професор;
В. Д. Сыротко	— доктор педагогічних наук, професор;
М. І. Шут	— член-кореспондент НАПН України, доктор педагогічних наук, професор;
С. М. Шинков	— доктор педагогічних наук, професор (відповідальний редактор).

Рецензенти:

- В. В. Борисов, доктор педагогічних наук, професор;
М. М. Марусиць, доктор педагогічних наук, професор.

Н 34

Наукові записки : [збірник наукових статей] / М-во освіти і науки України, Нац. пед. ун-т імені М. П. Драгоманова; упор. Л. Л. Макаренко. — Київ: Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2019. — Випуск СХХХХІІ (142). — 229. — (Серія педагогічні науки).

ISSN 2310-371X

У збірнику розміщено статті, де розглядаються актуальні питання наукових досліджень докторантів, аспірантів, викладачів навчальних закладів та співробітників наукових установ України, які працюють у галузях педагогічних та історичних наук.

УДК 37+93/94(066)

Рекомендовано Вченою радою НПУ імені М. П. Драгоманова
(протокол № 48/18-19 від 02.02.2019 р.)

ISSN 2310-371X

- © Редакційна колегія, 2019.
- © Авторів статей, 2019.
- © Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2019.

конкурентоспроможність не тільки на національному, а й світовому ринку праці.

У період розвитку високих технологій у світовому товаристві спостерігається зростання ролі та статусу фармацевтів. Зазначене можна пояснити, по-перше, певними прогресивними лініями розвитку у медичній галузі та фармакології (тенденції щодо оновлення галузевих технологій, засобів та пристроїв професійного використання), по-друге, відповідними демографічними тенденціями, такими як збільшення:

- чисельності захворювань, які пов'язуються із способом життєдіяльності людей;
- тривалості життя;
- хронічних захворювань тощо.

Слід пригадати відомих учених, які були очільниками фармацевтичної галузі: М. Пирогов, Б. Козловський, І. Сікорський, В. Разумовський, В. Флоринський та ін. Нашу увагу привертають праці дослідників, що займалися вивченням розвитку фармацевтичної освіти та професійної підготовки фахівців галузі "Охорона здоров'я", зокрема це наукові розробки К. Амосової, І. Вітенка, О. Волосовця, І. Бойчука, І. Булах, Л. Буданової, Д. Волоха, Б. Громова, В. Запорожана, Б. Зіменковського, І. Зупанця, Є. Мілеряна, З. Мнушко, О. Науменка, Т. Калинюка, Л. Кайдалової, А. Немченко, М. Сятині, В. Толочко, Я. Цехмістера, В. Черних, О. Чалого, М. Черпінського, А. Якуби та ін.

Аналітичний огляд специфіки професійного навчання фахівців фармацевтичної галузі вказав на низку взаємопов'язаних проблем, що, за авторським баченням, потребують вирішення Ю. Вороненко [2], В. Георгіянц [7], В. Загорій [3], В. Москаленко [5], В. Черних [8] та ін:

- обґрунтування теоретичних та практичних засад управління фармацевтичною освітою в умовах динамічних соціально-економічних змін;
- забезпечення якості фахівців фармації відповідно до вимог, які безперервно змінюються та відповідно формуються в динамічну систему;
- визначення напрямів інноваційних перемін у розвитку фармацевтичної освіти;
- пошук та розроблення типової моделі системи фармацевтичної підготовки, яка включає різноманітні форми та методи навчання.

Значні зміни в соціально-економічних взаємовідносинах у сучасному українському суспільстві викликають потребу навчання фахівців за новими, не традиційними формами: мережевою, змішаною, дистанційною та ін. Зазначене пояснюється тим, що нині з'являється велика кількість центрів, інститутів, філій та інших структурних підрозділів у провідних медичних університетах. Це, у свою чергу, розширює запровадження певного різноманіття форм та напрямів організації та підтримки освітнього процесу, що уможливить здобуття освіти безпосередньо у межах певного регіону – забезпечення якісною освітою всіх і кожного [4]. Водночас дослідження

питання професійної підготовки фахівців фармацевтичної галузі вказує на наявність певних суперечностей між:

- розвитком фармацевтичної галузі, неперервною появою нових технологічних рішень та відсутністю відповідної гнучкої системи підготовки фармацевтів;
- збільшенням потреб змін у національній фармацевтичній галузі, оновленні системи підготовки фармацевтів і недостатнім вирішенням цих питань на локальному, регіональному та державному рівнях;
- інноваційними умовами життєдіяльності громадськості та нездатністю фахівців фармацевтичної галузі адаптуватися до них;
- державним і суспільним регулюванням розвитку професійної підготовки фахівців фармацевтичної галузі.

Вирішення зазначених проблем вказує на необхідність переосмислення й модернізаційного оновлення мети, змісту й завдань системи професійної підготовки фахівців в галузі фармації. Вбачається, що така система повинна бути спрямованою на формування таких якостей фармацевтів як конкурентоспроможність, мобільність, здатність до неперервного вдосконалення фахових якостей та отримання нових знань і формування відповідних умінь.

Мета роботи – дослідити зарубіжний досвід професійної підготовки фахівців фармацевтичної галузі, виокремити провідні тенденції та теоретично обґрунтувати можливість відповідного оновлення системи підготовки фахівців фармацевтичної галузі в Україні.

В Україні модернізація традиційної системи охорони здоров'я є досить складною і суперечливою. Останніми роками вона зазнала конститутивних змін, що зумовлюються впливом як внутрішніх, так і зовнішніх факторів. Відповідно стратегічні напрями реорганізації системи вищої фармацевтичної освіти визначаються, як зазначалося вище, тенденціями загальноосвітнього розвитку та внутрішньодержавними процесами. Вони передбачають переформатування її будови, оновлення змісту та застосовуваних засобів та форм навчання відповідно як до потреб держави та вимог системи охорони здоров'я, і дотримання міжнародних стандартів.

Актуальність проблеми підсилюється тим, що на сьогодні допомогу фармацевта можна розглядати продовженням медичної допомоги, зростаючою роллю фармацевтів в амбулаторній практиці, де здебільшого пацієнт може знаходитися в більш доступній, ніж до лікаря, комунікації. Часто провізор сприймається пацієнтами як експерт у галузі охорони здоров'я, невідмінне джерело інформації і практичних фахових порад.

Слід зазначити, що в Україні фармацевтичну промисловість можна вважати досить добре розвинутою. Випускники фармацевтичних факультетів також можуть працювати на фармацевтичних виробничих підприємствах, в аптеках, на аптечних складах, фармацевтичних фірмах, митних службах, науково-дослідних установах, в лабораторіях відповідного

профілю, а саме контрольно-аналітичних, наукових та судово-медичних експертних лабораторіях, працювати викладачами в освітніх закладах. Великі фармацевтичні підприємства знаходяться в Києві, Тернополі, Дніпрі, Львові, Харкові та ін.

Сьогодення вимагає ретельного вивчення сутності розвитку мікробіології, вірусології та імунології. Теперішній час вказує на потребу огляду зарубіжного досвіду навчання фармацевтів в цьому напрямі з можливістю запозичення його деяких аспектів, зокрема в площині неперервності освіти фармацевтів. Зазначене спричиняється, зокрема, появою нових інфекційних хвороб, які є одним з найсильніших засобів природного відбору; динамікою сучасної імунології; інноваціями у площині вірусної біохімії та молекулярної біології, генетики, онтогенезу і патогенезу.

Проведені наукові дослідження вказали на те, що на сьогодні функціонує багато курсів (в тому числі й дистанційних), спрямованих на отримання та удосконалення знань фармацевтів у напрямі мікробіології, вірусології та імунології. Зокрема, це наведені нижче навчальні програми [13].

• Курс "Інфекція та імунна реакція (директор курсу Джон Гоген) – цей курс представляє сучасний погляд на основні принципи імунології, бактеріального патогенезу та вірусології, надаючи передумови для прогресивних курсових робіт з мікробіології, мікробного патогенезу та імунології. Автор пропонує зосередитися на трьох темах:

- основні властивості мікробів, захист господаря осавців;
- взаємодія (в динамічному і в еволюційному сенсі) між захисними можливостями організму господаря і мікробною вірулентністю;
- інфекції.

Будуть представлені порівняльні клінічні та епідеміологічні знімки окремих захворювань, і слугуватимуть основою для розвитку ключових молекулярних, клітинних і фізіологічних концепцій. Студенти, які проходять цей курс, матимуть право продовжувати здійснювати додаткові дослідження в програмі по імунології та мікробіології.

• Курс "Розширена молекулярна і клітинна імунологія" (директор курсу Joonsoo Kang) охоплює теми: регулювання специфікації / комбінації ліній і рекомбінація генів антигенних рецепторів; механізми імунологічної толерантності та активації лімфоцитів, клітинних транзакцій та їх наслідків; імунні реакції при інфекційних захворюваннях.

• Курс "Розширена вірусологія тварин (директор курсу Авраам Брас) – глибоко вивчає інноваційні проблеми у вірусології тварин, включаючи вірусну біохімію та молекулярну біологію, генетику, онтогенез і патогенез.

• Курс "Розширений бактеріальний патогенез (директор курсу Джон Гоген) – охоплює еукаріотичні і прокаріотичні світи через вивчення певних дисциплін (генетики, клітинної біології, імунології, через епідеміологію) і еволюційну біологію – бактеріальний патогенез. Курс, зокрема, передбачає

вивчення складних механізмів, які утворилися патогенними бактеріями у системах осавців на клітинному та молекулярному рівнях, що багато в чому сприяє отриманню знань клітинної біології та функції імунної системи.

Семінар з імунології та мікробіології (директор курсу Eric Huseby) – досліджує найважливіші напрями базової та клінічної імунології та мікробіології, включаючи, але не обмежуючись, презентацію антигену; перегрупування гена; і експресію генів антигенних рецепторів, імунної толерантності, цитокінів, розвитку імунних клітин, імунodefіцитних захворювань, аутоімунних захворювань, злочасних новоутворень імунної системи і імунної відповіді на інфекційні агенти, такі як віруси, паразити і бактерії.

Однією із найбільш відомих фармацевтичних підготовок є відома Лінкольнська школа фармації [10]. Курси MPharm в Лінкольні поєднують науку про ліки та хвороби з розвитком навичок прийняття рішень, що стосуються пацієнтів, і професійної практики, необхідної сучасним фармацевтам для догляду за пацієнтами. Курси MPharm в Лінкольні поєднують науку про ліки та хвороби з розвитком навичок прийняття рішень, які стосуються пацієнтів, і професійної практики, необхідної сучасним фармацевтам для догляду за пацієнтами. Курси ознайомлюють з наукою, яка досліджує розвиток і розробку наркотичних засобів, вивчає їх вплив на організм людини, а також лікування і профілактику супутніх захворювань. Також вивчається поняття того, як оцінювати ліки для їх ефективного використання та безпеки пацієнтів.

Школа фармацевтики Університету Лінкольна має тісні зв'язки з місцевими лікарнями, громадськими фармацевтами та окремими медичними працівниками, надаючи можливість розвивати клінічне навчання і практичні навички студентів у широкому діапазоні реальних професійних умов. Студенти MPharm мають можливість працювати в лікарнях, громадських організаціях.

Як стверджується на сайті школи: "Філософія Школи фармації полягає в тому, щоб готувати фахових спеціалістів і вчених для фармації, які будуть експертами у вирішенні багатьох основних проблем у галузі охорони здоров'я. Фармацевти і фармацевтичні вчені набуватимуть досвід для створення міцних і унікальних зв'язків між наукою та охороною здоров'я, побудованому на основі розвитку взаємовідносин між пацієнтами, медичними працівниками та фармацевтичною промисловістю" [11].

Школа фармації розміщена в лабораторіях Joseph Banks, де студенти мають доступ до найновіших приладів високої специфікації. Тим самим створюються найкращі можливості для розвитку досвіду використання приладів протягом усього навчання, таких як: магнітно-резонансних томографів, мас-спектрометрів, хроматографів, електронних мікроскопів та рентгенівських дифрактометрів.

Окремо слід зауважити, що Школа фармації бере участь у інноваційних

проектах з розроблення нових моделей фармацевтичної допомоги. У студентів є можливість вчитися і працювати разом з командою вчених, яка прагне забезпечити підготовку студентів для подальшої роботи і розвитку аптечної практики.

У цілому, розглядаючи особливості зарубіжного досвіду підготовки фармацевтів до професійної діяльності, було виявлено, що майже в кожній країні є автентична специфіка у їх професійній діяльності та фахових обов'язках. Коротко можна означити деякі з них [12]:

- Зокрема, у США до обов'язків фармацевтів входить продаж або приготування ліків, консультування пацієнтів про способи прийому ліків рецептурного і безрецептурного відпуску. В цій країні фармацевти також займаються інформуванням пацієнтів із загальних питань, які торкаються їхнього здоров'я, наприклад, вибір дієт, технологія фізичних навантажень, засоби боротьби зі стресом. До обов'язків фармацевтів також входить консультування з питань застосування медичної техніки тривалого користування та засобів догляду за хворими. Звісно, що провізорам цієї країни здебільшого доводиться заповнювати різні офіційні документи: медичні форми, страховки та інші. Деякі роздрібні аптеки надають пацієнтам додаткові послуги, наприклад, спеціальну допомогу пацієнтам з астмою, діабетом або гіпертонією. Більшість фармацевтів навчені надавати додаткові медичні послуги: робити ін'єкції, щеплення проти грипу, біохімічні аналізи. Слід наголосити на тому, що деякі фармацевти мають звужену спеціалізацію, наприклад, в кардіології, імунології, онкології, геріатричній або психіатричній фармацевтиці, офтальмології, галузі інфекційних захворювань (ВІЛ та гепатит С), гастроентерології, ревматології, ядерній фармацевтиці (застосовується в хіміотерапії), дерматології та ін.

- Розглядаючи досвід професійної підготовки фармацевтів у Данії необхідно відзначити, що цей процес спрямовується на те, що аптеки здійснюють активну діяльність в площині профілактики захворювань, збереження і підтримки здоров'я, зокрема: готують та розповсюджують усну та письмову інформацію у напрямі профілактики захворювань; надають медичну допомогу хворим на діабет 2-ого типу; здійснюють вимірювання артеріального тиску у пацієнтів; виконують виміри цукру в крові; організовують індивідуальні та групові заходи, спрямовані на припинення куріння; надають індивідуальні та групові медичні послуги, спрямовані на зниження маси тіла; надають консультації щодо прийому лікарських засобів.

- У підготовці фармацевтів Великобританії враховується те, що з 2000-их років фармацевти отримали права незалежних медичних фахівців, які призначають ліки. Звісно, що вони здійснюють основні послуги в аптеках, такі як: робота з медичними препаратами, огляд та направлення пацієнтів до різних спеціалістів охорони здоров'я, пропаганда здорового способу життя, клінічне ведення пацієнтів та підтримка при самолікуванні.

Фармацевти в цій країні повинні бути готовими надавати більш ширші, ніж традиційні, послуги, які передбачають огляд виписаних рецептів, втручання в рецепт, здійснення консультацій з використання медичних засобів. Навчальні заклади готують фармацевтів до здійснення послуг, які виходять за межі традиційного переліку. Зокрема, це послуги, що пов'язані з наданням фармацевтичної допомоги вдома, сервісом боротьби з педикюльозом, паліативним лікуванням, наданням допомоги у дотриманні безглутової дієти, незалежне і додаткове виписування рецептів фармацевтами.

- Іспанські освітні заклади готують фармацевтів до здійснення, окрім традиційних професійних функцій, встановлення діагнозу і призначення курсу лікування. Цікаво, що до їх обов'язків входить утилізація невикористаних лікарських засобів. Фармацевти повинні бути підготовленими до того, що деякі аптеки надають спеціальні послуги для осіб, які страждають на наркоманію: обмін голки і шприці, проведення аналізів на ВІЛ/СНІД, замісна терапія.

- У Німеччині фармацевт повинен отримати знання, уміння і навички здійснювати консультування клієнтів з усіх питань, пов'язаних з використанням лікарських засобів, має продавати інформаційні продукти, підвищувати інформованість населення у питаннях охорони здоров'я і безпосередньо медикаментозної терапії.

Примітним, що для всіх закладів освіти різних країн, які займаються підготовкою фармацевтів, за широкого різноманіття вимог до їх професійної діяльності, є спільний чинник впливу на якість та доступність освіти – певний вибір форми навчання – традиційної (очної) та дистанційної. Якщо повернутись до означених вище курсів, то вбачається необхідним зазначити, що їх змістове наповнення, описи, структура є доступними для студентів на відповідних веб-ресурсах, тобто для використання на відстані.

Однак, деякі навчальні заклади, наприклад, International Career Institute, здійснюють підготовку фахівців у фармації (помічника фармацевта) суто за дистанційною формою [13].

Оскільки останнім часом громадськість все більше усвідомлює важливість фізичного благополуччя і покладається на лікарські засоби, які відпускаються за рецептом, потреба в аптечному персоналі також зростає. У відповідь зростає популярність освітніх рішень за активної участі різноманітних форм навчання, в тому числі й дистанційної. В International Career Institute зміст спрямований на формування навичок, необхідних для виконання різноманітних завдань помічників фармацевта. Також студентів навчають як побудувати кар'єру в цій галузі – адже асистенти фармації користуються стабільною та корисною кар'єрою, яка є незамінною у галузі охорони здоров'я.

Для вивчення пропонується сім модулів, змістове наповнення яких відображено в таблиці 1.

Комітет Course in Pharmacy Assistant

Таблиця 1

Медицина терміналогія	
1	• Медичні визначення, префікси та суфікси • Системи лікування та анатомічні відділи • Фармакологія
2	• Використання медичної термінології
Анатомія людини та фізіологія	
3	• Нервова система • М'язова система • Кісткова система • Травна система • Харчування • Дієта та харчова промисловість
4	• Вітаміни та мінерали
Управління ризиками	
5	• Розробка та управління заходами із запобігання ризикам – дієта та харчова промисловість
Заставні хвороби	
6	• Медична інформація, починаючи від хвороб та станів, таких як вікна та вікна до спеціальних дисфункцій та застосу – дієта та харчова промисловість
Історія фармацевтики	
7	• Еволюція та майбутнє фармацевтики • Дієта за пацієнтами
Обслуговування клієнтів у аптеці	
8	• Взаємодія з клієнтами • Обслуговування клієнтів "обличчям до обличчя" • Служба підтримки клієнтів по телефону • Складний / розподілений клієнт

Студенти отримують можливість навчатися у зручний для них час, не залежно від їхнього місцезнаходження. Вони можуть переважно освітній процес за особистих обставин, що складаються, та за потреби повернутися до нього. Курс навчання надає можливість взаємодіяти з висококваліфікованими та досвідченими професіоналами та в них навчатися.

Наведемо ще один приклад підготовки фахівців фармацевтичної галузі на відстані – експертів з фармацевтики та парфармації в Кампусі Європейського університету [14]. У процесі навчання в цьому закладі студенти освоюють загальні принципи фармакології, виключаючи поняття лікарського засобу, індикації, дозування, побічних ефектів тощо. Передбачається формування рівня знань з анатомії та фізіології, достатнього щоб зрозуміти походження хвороби та знати ознаки, які вказують на різні патології. Також надаються знання, які є необхідними для забезпечення психологічної підтримки пацієнтів. Відзначимо, майбутні фармацевти дистанційно опановують парфармацію і різні дисципліни, що входять до її складу: токсикологія, дермофармація і косметика, ортопедія, фітотерапія, оптика тощо.

Важливо наголосити, що у цьому закладі, який опікується високою

якістю освіти та її доступністю, навчаються студенти з усього світу. Перевагами закладу є:

- висока якість спеціалізованої підготовки;
- навчання повністю онлайн;
- особистісна зорієнтованість;
- досить доступні ціни – що робить навчання не розкішно, а реальною можливістю.

Висновки. Виявляючи деякі аспекти підготовки фармацевтів в різних країнах та різноманітність рішень для нової системи освіти України, яка відповідає сучасним та майбутнім вимогам, необхідно відтворити їх спільну сутність – освітня система повинна бути цілісною, доступною та безперервною, відповідати потребам особистості.

Розглядаючи безперервність навчання фармацевтів як якість ключової концепції освіти як для високорозвинутих країн, так і для тих, які розвиваються, можна стверджувати, що найбільш загальні принципи побудови системи доступної безперервної освіти є єдиними і вони формуються умовами глобалізації, інформатизації та потребами технічно розвинутого суспільства. А саме: зорієнтованість на особистість – потреби, якості характеру тощо; різноманітність освітніх послуг; доступність та відкритість для всіх і кожного; гнучкість; інтеграція формальних та неформальних видів освіти; створення єдиного освітнього дистанційного простору. У зв'язку із зазначеним, з'явилася необхідність перегляду таких аспектів діяльності навчальних закладів в Україні, як зміст, форми, засоби та методи навчання – у цілому системи підготовки фармацевтів.

Описаний зарубіжний досвід актуалізує завдання та напрями реорганізації традиційної системи підготовки фармацевтів в Україні. Головна ідея полягає в створенні моделі системи освіти, що буде спрямована на забезпечення кожному можливості отримання та поповнення знань, фаховий розвиток, вдосконалення та професійну самореалізацію протягом усього життя. Означене стане предметом наступних наукових досліджень автора.

Використана література:

1. Биков В. Ю., Спірін О. М., Дунаренко Л. А. Відкриті веб-орієнтовані системи моніторингу випускників результатів науково-педагогічних досліджень. *Теорія і практика утримання спеціалізованих систем*. 2014. № 1. С. 3-25.
2. Вороненко Ю. В. Проблеми охорони здоров'я та обслуговування перекладачів вищої медичної освіти в Україні. *Медицина освіти*. 1999. № 1. С. 6-11.
3. Загорієв В. А. Фармацевтична галузь України – фундамент вітчизняної охорони здоров'я. *Український медичний часопис*. 2003. № 5 (37). С. 13-15.
4. Карпашова Л. А., Чхало О. М. Створення персоналізованого навчального середовища: застосування відкритого й запланованого веб-інструментарію. *Комп'ютерні науки та інформатика*. 2017. № 4. С. 19-24.
5. Система професійної безперервної підготовки лікарів для покращення здоров'я України / В. Ф. Москаленко, М. В. Бабчук, Т. Д. Бахтева, О. М. Біловова, І. С. Бурлаха, О. П. Волосовець, В. М. Кавіков, В. М. Лісовий, С. Д. Максименко, О. П. Мінер. Київ: Книга-тіло, 2009. 64 с.

6. Сергієнко В. П., Шут М. І. МАН: Підготовка науково-дослідних проєктів: навч. посіб. Київ: Ред. загальної мед. гз., 2005. 128 с.
7. Фармацевтична освіта України. Роль та завдання самостійної роботи: навч.-метод. посіб. / В. П. Черних, В. М. Толочко, В. А. Георгіянц та ін.; за ред. В. П. Черних. – Х.: Вид-во НФаУ: Золоті сторінки, 2003. – 96 с.
8. Черних В. Фармацевтична галузь за роки незалежності України. Вісник фармації. 2002. № 3. С. 3-12.
9. Courses in Immunology & Microbiology [Електронний ресурс]. – URL: <https://www.umassmed.edu/imp/graduate-training/courses/>
10. School of Pharmacy [Електронний ресурс]. – URL: <https://www.lincoln.ac.uk/home/lsp/>
11. Research within the School of Pharmacy [Електронний ресурс]. – URL: <https://www.lincoln.ac.uk/home/lsp/research/>
12. DСмережа аптек [Електронний ресурс]. – URL: <http://apteka-ds.com.ua/ua/projects/dlya-komfortnykh-pokupok-i-dostupnykh-tsinih-taki-farmatsevti-i-shcho-vony-robyat-svitovyy-dosvid/>
13. Course in Pharmacy Assistant. International Career Institute [Електронний ресурс]. – URL: <https://www.healthcarestudies.com/Course-in-Pharmacy-Assistant/United-Kingdom/ICI/>
14. Experto en Farmacia y Parafarmacia. Campus Universitario Europeo [Електронний ресурс]. – URL: <https://www.estudiodesalud.com/Expto-en-Farmacia-y-Parafarmacia/Espana/Campus-Universitario-Europeo/>

References:

- [1] Bykov, V. Yu., Spirin, O. M., Luparenko, L. A. (2014). Vidkryti web-orientovani systemy monitoryngu vprovadzhennia rezul'tativ naukovykh-pedahohichnykh doslidzhen. *Teoriia i praktyka upravlinnia sotsial'nymy systemamy*. № 1. S. 3-25.
- [2] Voronenko, Yu. V. (1999). Problemy okhorony zdorovia ta obgruntuvannia perspektiv rozvytku vysshchoi medychnoi osvity v Ukraini. *Medychna osvita*. № 1. S. 6-11.
- [3] Zahorii, V. A. (2003). Farmatsevtichna haluz' Ukrainy – fundament vitchyzniano okhorony zdorovia. *Ukrainskyi medychnyi chasopys*. № 5 (37). S. 13-15.
- [4] Kartashova, L. A., Chkhalo O. M. (2017). Stvorennia personalnoho navchalnoho seredovyscha: zastosuvannia vidkrytoho y zahalnodostupnoho web-instrumentarii. *Kompiuter u shkoli ta simi*. № 4. S. 19-24.
- [5] Systema profesiinoi bezpererвної pidhotovky likariv dlia okhorony zdorovia Ukrainy / V. F. Moskalenko, M. V. Banchuk, T. D. Bakhtieva, O. M. Bilovol, I. Ye. Bulakh, O. P. Volosovets, V. M. Kazakov, V. M. Lisovyi, S. D. Maksymenko, O. P. Minter. Kyiv: Knyha-plus, 2009. 64 s.
- [6] Serhienko, V. P., Shut, M. I. (2005). MАН: Pidhotovka naukovykh-doslidnykh proektiv: navch. posib. Kyiv: Red. zahal'nope. haz., 128 s.
- [7] Farmatsevtichna osvita Ukrainy. Rol ta zavdannia samostoiinoi roboty: navch.-metod. posib. / V. P. Chernykh, V. M. Tolochko, V. A. Heorhiants ta in.; za red. V. P. Chernykh. – Kh.: Vyd-vo Nfau: Zoloti storinky, 2003. – 96 s.
- [8] Chernykh, V. (2002). Farmatsevtichna haluz' za roky nezalezhnosti Ukrainy. *Visnyk farmatsii*. № 3. S. 3-12.
- [9] Courses in Immunology & Microbiology [Elektronnyi resurs]. – URL: <https://www.umassmed.edu/imp/graduate-training/courses/>
- [10] School of Pharmacy [Elektronnyi resurs]. – URL: <https://www.lincoln.ac.uk/home/lsp/>
- [11] Research within the School of Pharmacy [Elektronnyi resurs]. – URL: <https://www.lincoln.ac.uk/home/lsp/research/>
- [12] DСмережа аптек [Elektronnyi resurs]. – URL: <http://apteka-ds.com.ua/ua/projects/dlya-komfortnykh-pokupok-i-dostupnykh-tsinih-taki-farmatsevti-i-shcho-vony-robyat-svitovyy-dosvid/>
- [13] Course in Pharmacy Assistant. International Career Institute [Elektronnyi resurs]. – URL: <https://www.healthcarestudies.com/Course-in-Pharmacy-Assistant/United-Kingdom/ICI/>
- [14] Experto en Farmacia y Parafarmacia. Campus Universitario Europeo [Elektronnyi resurs]. – URL: <https://www.estudiodesalud.com/Expto-en-Farmacia-y-Parafarmacia/Espana/Campus-Universitario-Europeo/>

КЛОС Л. Н. Тенденции профессиональной подготовки специалистов фармацевтической отрасли: зарубежный опыт

В статье охарактеризованы потребности и требования к фармацевтической образованию в Украине, проанализированы актуальные проблемы обеспечения европейских стандартов фармацевтического образования в Украине, обобщено зарубежный опыт из обеспечения качества и непрерывности высшего фармацевтического образования; раскрыты практические достижения из фармацевтической подготовки на примере некоторых ведущих Европейских образовательных заведений. Сделаны выводы о возможности заимствования некоторых аспектов зарубежного опыта в процессе подготовки фармацевтов в изучении микробиологии, вирусологии и иммунологии.

Ключевые слова: фармацевт, образование, подготовка, образовательное заведение, микробиология, вирусология, иммунология, непрерывность, дистанционная учеба.

KLOS L. M. Trends of professional training of pharmaceutical specialists: external experience

The article describes the needs and requirements for pharmaceutical education in Ukraine; the actual problems of ensuring the European standards of pharmaceutical education in Ukraine are analyzed; foreign experience in ensuring the quality and continuity of higher pharmaceutical education is generalized; practical achievements in pharmaceutical education are presented on the example of some of the leading European educational institutions. Conclusions are drawn about the possibility of borrowing some aspects of foreign experience in the process of preparation of pharmacists in the study of microbiology, virology and immunology.

Keywords: pharmacist, education, preparation, educational institution, microbiology, virology, immunology, continuity, distance education.

DOI: <https://doi.org/10.31392/NZ-npu-142.2019.12>

УДК 821.161.2

Коваленко О. А.

ЕКЗИСТЕНЦІЙНИЙ ЗМІСТ ОСНОВНИХ ІДЕЙ В ІНТИМНО-МЕДИТАТИВНІЙ ЛІРИЦІ Т. Г. ШЕВЧЕНКА

Аналізуються проблеми інтимно-медитативної лірики Т. Г. Шевченка, написаної у період після його повернення із заслання. Обґрунтовуються принципові антропоцентризм, припам'ятований світосприйняття Т. Г. Шевченка, який зумовлює осмислення навколишнього світу, природи України, історії і культури українського народу крізь призму нерозривності людського буття і світу, суб'єктивного і об'єктивного, турбот, переживань, потреб і прагнень особистості. Реалізується наскрізна тема дослідження – для Кобзаря весь світ – особливе Україна. Для нього Україна – екзистенційний стан свого індивідуального буття.

Ключові слова: екзистенція, свобода, дійсне і надійне існування, турбота, внутрішній монолог, пошук шляхів вибору самореалізації в суспільстві.

Т. Г. Шевченко, як і його сучасник С. Керкегор, стояв у витоків екзистенціалізму. Не будучи професійним філософом, однак, ставши всебічно обізнаною і спостережливою людиною, поет розгледів недолік

Михайличенко Анна Геннадівна	аспірантка Придніпровської державної академії фізичної культури і спорту (Україна, Дніпро), e-mail: anya_mihailichen@mail.ru
Московчук Наталя Миколаївна	аспірантка кафедри теорії та методики дошкільної освіти факультету дошкільної педагогіки та психології ПНПУ імені К. Д. Ушинського (Україна, Одеса), e-mail: moskovchuknata85@gmail.com
Пань Цянь	аспірант Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова (Україна, Київ), sarina_30@ukr.net
Писарчук Оксана Тарасівна	кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки і методики початкової та дошкільної освіти Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка (Україна, Тернопіль), e-mail: pysarchukoksana04@gmail.com
Порошина Валентина Дмитрівна	старший викладач кафедри методики викладання іноземної філології Київського університету імені Б. Грінченка (Україна, Київ), e-mail: RV_221a@meta.ua
Рідковець Тамара Григорівна	кандидат медичних наук, доцент кафедри фізичної реабілітації Національного університету фізичного виховання та спорту України (Україна, Київ), e-mail: RV_221a@meta.ua
Силадій Іван	кандидат педагогічних наук, здобувач Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова (Україна, Київ), e-mail: RV_221a@meta.ua
Стрельченко Костянтин Мартинівич	заслужений артист України, доцент кафедри інструментально-виконавської майстерності Інституту мистецтв Київського університету імені Бориса Грінченка (Україна, Київ), e-mail: km.strelchenko@kubg.edu.ua
Ткачук Володимир Васильович	доцент кафедри інструментального та оркестрового виконавства факультету мистецтв імені А. Авдієвського Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова (Україна, Київ), e-mail: iov_pru@ukr.net
Феднова Ірина Миколаївна	аспірант кафедри педагогіки та психології Університету імені Альфреда Нобеля (Україна, Дніпро), e-mail: irynafednova18@gmail.com
Яковенко Віра Григорівна	старший викладач кафедри академічного та естрадного вокалу Інституту мистецтв Київського університету імені Б. Грінченка (Україна, Київ), e-mail: RV_221a@meta.ua
Яценко Т. С.	доктор психологічних наук, професор, академік НАПН України, зав. кафедрою психології, глибинної корекції та реабілітації Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького (Україна, Черкаси), e-mail: RV_221a@meta.ua

ЗМІСТ

ПЕДАГОГІЧНІ НАУКИ

Білан А. М. ОРГАНІЗАЦІЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ ПРОФЕСІЙНОГО НАВЧАННЯ В ПРОЦЕСІ ІНФОРМАТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ	5
Бінецька Д. І. ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНИЙ АНАЛІЗ ДІЯЛЬНОСТІ ВИКЛАДАЧА І СТУДЕНТА В ХОДІ РОЗВИТКУ ДОСЛІДНИЦЬКИХ УМІНЬ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ	14
Бондар В. І., Яценко Т. С. КРИТИЧНЕ МИСЛЕННЯ У СОЦІАЛЬНОМУ, НАУКОВОМУ ТА ОСВІТНЬОМУ ПІЗНАННІ	21
Буханевич В. В. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ГЕДОНІСТИЧНОГО КОМПОНЕНТА ЯК УМОВА ІНТЕНСИВНОГО НАВЧАННЯ СКРИПАЛЯ-ПОЧАТКІВЦЯ	33
Гевко І. В. ЗАСТОСУВАННЯ КОМП'ЮТЕРНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ОСВІТНІЙ ПРОЦЕС ПІДГОТОВКИ В ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ	41
Груба Т. Л. ПРОБЛЕМА ФОРМУВАННЯ МОВНОЇ ОСОБИСТОСТІ ЯК МІЖДИСЦИПЛІНАРНЕ ПОНЯТТЯ	50
Дарманська І. М. МЕТОДИ ТА ПРИЙОМИ ФОРМУВАННЯ УПРАВЛІНСЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ КЕРІВНИКІВ ЗАКЛАДІВ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ	60
Долбишева Н. Г., Михайличенко А. Г. МЕТОДИКА ВДОСКОНАЛЕННЯ ТЕХНІЧНОЇ ПІДГОТОВКИ ЧЕРЛДІРІВ НА ЕТАПІ ПОПЕРЕДНЬОЇ БАЗОВОЇ ПІДГОТОВКИ	70
Економова О. С., Гаркуша Л. І. ЕСТЕТИЧНЕ СПІРІЯННЯ ФОРТЕПІАННИХ ТВОРІВ У ПІДГОТОВЦІ СТУДЕНТІВ ДО ПРАКТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	83
Качанов В. І., Кодалашвілі О. Б. СУЧАСНІ МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО ВИКЛАДАННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ	89
Клас Л. М. ТЕНДЕНЦІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ ФАРМАЦЕВТИЧНОЇ ГАЛУЗІ: ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД	97
Коваленко О. А. ЕКЗИСТЕНЦІЙНИЙ ЗМІСТ ОСНОВНИХ ІДЕЙ В ІНТИМНО-МЕДИТАТИВНИЙ ЛІРИЦІ Т. Г. ШЕВЧЕНКА	107

Ладний А. С., Кедіс О. Ю. КОМУНІКАТИВНІ АСПЕКТИ ДІЯЛЬНОСТІ ХОРОВОГО ДИРИГЕНТА	115
Лобачук І. М. ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ЕФЕКТИВНОГО ПРОФЕСІЙНО ОРІЄНТОВАНОГО НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ СТУДЕНТІВ МАГІСТРАТУРИ	121
Макарова Е. В., Яковенко В. Г. ФОРМУВАННЯ ТВОРЧОЇ ОСОБИСТОСТІ СПІВАКА-ВИКОНАВЦЯ В УМОВАХ СУЧАСНОГО ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ	130
Малежик П. М. ПЕДАГОГІЧНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИХ УМІНЬ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ З КОМП'ЮТЕРНИХ НАУК ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ ТЕХНІЧНИХ ДИСЦИПЛІН	136
Мартіросян О. І., Порошина В. Д., Купрій Т. Г. ІСТОРИОГРАФІЯ РОЗВИТКУ ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ В 1920-Х – 2007-Х РР.: ВІТЧИЗНЯНИЙ ІСТОРИКО-ПЕДАГОГІЧНИЙ АСПЕКТ	146
Москочук Н. М. СТАН УКРАЇНОМОВНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ІНОЗЕМНИХ ФАХІВЦІВ ТЕХНІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ	155
Пань Цаньї СИТУАЦІЇ ВИБОРУ ЯК ЗАСІБ РОЗВИТКУ КРЕАТИВНОСТІ УЧНІВ ПІДЛІТКОВОГО ВІКУ У НАВЧАЛЬНО-МУЗИЧНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ	165
Рідковець Т. Г., Кутас О. Г. ЙОГОТЕРАПІЯ І АКУПРЕСУРА ЯК АЛЬТЕРНАТИВНІ МЕТОДИКИ В ВІДНОВНОМУ ЛІКУВАННІ ХВОРИХ НА КОКСАРТРОЗ	171
Силадій Іван АКСІОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ДЕМОКРАТИЗАЦІЇ ОСВІТИ	184
Стрельченко К. М. МЕТОДИКА ВИКОНАННЯ ТВОРІВ НА БАЯНІ ТА АКОРДЕОНІ В ЕСТРАДНО-ДЖАЗОВИХ СТИЛЯХ	191
Ткачук В. В. МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ВИКОРИСТАННЯ МИСТЕЦЬКО-ПЕДАГОГІЧНОГО ДОРОБКУ М. КОЛЕССИ У ФАХОВІЙ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ МУЗИКИ	198
Феднова І. М. ОСОБЛИВОСТІ ПРОСВІТНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ВИХОВАТЕЛЯ ЗАКЛАДУ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ	205
Kobylanska Iryna THE POTENTIAL FEASIBILITY OF STUDENTS DEVELOPMENT SPEAKING IN THE EFL CLASSROOM AT HIGH LEVELS	210
НАШІ АВТОРИ	218

СОДЕРЖАНИЕ

ПЕДАГОГИЧЕСКИЕ НАУКИ

Билан А. М. Организация самостоятельной работы будущих педагогов профессиональной учебы в процессе подготовки информатики	5
Бинешкая Д. И. Психолого-педагогический анализ деятельности преподавателя и студента в ходе развития исследовательских умений будущих учителей иностранного языка	14
Бондарь В. И., Яценко Т. С. Критическое мышление в социальном, научном и образовательном познании	21
Бухаревич В. В. Обеспечение гедонистического компонента как условие интенсивного обучения начинающего скрипача	33
Гевко И. В. Применение компьютерных технологий в учебном процессе при подготовке студентов в высших учебных заведениях	41
Груба Т. Л. Проблема формирования языковой личности как междисциплинарного понятия	50
Дарманская И. Н. Методы и приемы формирования управленческой компетентности будущих руководителей учреждений общего среднего образования	60
Долышева Н. Г., Михайличенко А. Г. Методика совершенствования технической подготовки чер лидеров на этапе предыдущей базовой подготовки	70
Экономова О. С., Гаркуша Л. И. Эстетическое восприятие фортепианных произведений при подготовке студентов к практической дуэльности	83
Качанов В. И., Козалышвили О. Б. Современные подходы в изучении английского языка	89
Клюс Л. Н. Тенденции профессиональной подготовки специалистов фармацевтической отрасли: зарубежный опыт	97
Коваленко О. А. Экзистенционное содержание основных идей в интимно-медитативной лирике Т. Г. Шевченко	107
Ладный А. С., Кедис О. Ю. Коммуникативный аспект деятельности хорового дирижера	115
Лобачук И. Н. Психолого-педагогические условия эффективного профессионально ориентированного обучения иностранного языка студентов магистратуры	121
Макарова Э. В., Яковенко В. Г. Формирование творческой личности певца-исполнителя в условиях современного образовательного процесса	130
Малежик П. М. Педагогические аспекты развития интеллектуальных умений будущих специалистов по компьютерным наукам при изучении технических дисциплин	136
Мартirosian E. I., Poroshina V. D., Kupriy T. G. Историография развития высшего образования Украины в 1920-х – 2007-х гг.: отечественный историко-педагогический аспект	146